

De Frembringelser, som de nævnte Sammenslutninger beskæftiger sig med, er Raamaterialer og halvfærdige Frembringelser; men der findes ogsaa mange Sammenslutninger af Fabrikanter, som giver sig af med videre forarbejdede Jern- og Staalvarer, Jern- og Staaltraad samt Fabrikata som Søm, Staaltraadstov og Staaltraadsnet og danner Grundlaget for særlige, men samvirkende Forbindelser. Fabrikanterne af Støbegods til Huse har samlet sig i et mægtigt Forbund, der omfatter 90 pCt. af denne Industrigren. Der findes endvidere et Kartel, der omfatter hele Industrien i galvaniserede Jernplader, medens et andet omfatter fire Femtedele af alle Fabrikanter af Metalsenge. Foruden de ovenfor omtalte Karteller af indbyrdes selvstændige Firmaer er der i Jern- og Staalindustrien en stadig Tilgang i store Konsolidationer, nogle „horizontale“^{*}), som naar flere Firmaer f. Eks. i Staal, Skibsbygning, Bolte og Skruer eller andet, der alle arbejder paa Frembringelse af Varer, der befinder sig paa samme Fabrikationsstadium, slutter sig sammen, andre „vertikale“^{*}), som naar Firmaer, der hidtil uafhængigt af hverandre har arbejdet i Kul, Raajern, Staal, Hus- eller Skibsbygning, slaar sig sammen i fælles økonomisk Interesse. Det vides ikke med Vished, om alle disse Karteller regulerer Produktionen og Priserne, men vi føler os overbeviste om, at for mange Branchers Vedkommende i Jern- og Staalindustrien bestemmes Priserne kun for en Del gennem Konkurrencen, idet de som Hovedregel reguleres ved Fabrikanternes Optræden i Forening.

Som et andet karakteristisk Eksempel kan vi nævne den kemiske Industri, der er en nødvendig Støtte for en hel Række af andre Industrigrene. Produktionen af Kemikalier er i vort Land næsten ganske i Hænderne paa to store Sammenslutninger. I Elektricitetsindustrien findes der et Forbund mellem Forretninger af forskellig Art med en samlet Kapital af 33 Mill. £. — I Sæbe-, Tobaks-, Tapet-, Salt-, Cement- og Tekstilfabrikationen findes der mægtige Sammenslutninger eller Konsolidationer af forskellig Art, der paa virksom Maade er i Stand til at kontrollere Produktion og Priser.

2. Disse Associationer og Sammenslutninger er af meget forskellig Art. Den simpleste Form for Samarbejde fremtræder f. Eks. i de periodiske Møder mellem Kulgrosserer og Kulhandlere, paa hvilke der finder en formløs Diskussion Sted om de Priser, som de alle skal beregne. Som det andet Yderpunkt i den hele Række kan nævnes saadanne Konsolidationer som f. Eks. Messrs. Coats Ltd. her i Landet med en Kapital af 10 Millioner Pund eller — i Amerika — United States Steel Corporation med en Kapital af 369 Millioner Pund. Mellem disse to Yderpunkter ligger en Mængde af mere eller mindre løst organiserede Forbindelser, paa hvilke en særlig, almindelig bekendt Føderation kan tjene til Eksempel, nemlig det Forbund, som er afsluttet mellem alle Firmaer, der beskæftiger sig med Fremstillingen af en bestemt Art Møbler. Da dette Forbund sluttedes, blev der opstillet en Beregning om den samlede Produktion af Møbler af den nævnte Art i det Forenede Kongerige samt af den Kvota, der fremstilledes af hvert enkelt af de Firmaer, hvoraf Forbundet skulde bestaa. Hvert enkelt Firma fik derefter tildelt en Procentandel af den samlede Produktion svarende til, hvad det havde omsat før Forbundets Oprettelse. Men hvert enkelt Firma havde Lov til at forøge sin Produktion saa meget, Firmaet vilde og kunde; men hvis et Firma omsatte mere end den det tillagte Procentandel af den samlede Produktion, skulde 5 pCt. af Værdien af dette Overskud indbetales hver Maaned i en fælles Kasse; og hvis omvendt et Firmas Omsætning for en Maaned var under den nævnte Procentandel, kunde det forlange udbetalt 5 pCt. af Differencen. I mange af de Sammenslutninger, om hvis Arbejdsmaade vi stillede Forespørgsler, fandtes denne Ordning ganske almindelig indført og havde blandt andet ført til det mærkelige Resultat, at et enkelt Medlem af Associationen kan, om han ønsker det, helt holde op med at drive Fabrikvirksomhed og lade den ham tillagte Produktionsandel gaa op i

* „horizontal“ associations betyder en Forening af flere Forretninger, der driver samme Slags Forretning, altsaa er industrielt sidestillede, i Modsætning til „vertical“ eller „integrated“ associations, ved hvilke alle de Grens af en Produktion, som maa tages i Anvendelse lige fra Fremkaffelsen af Raamaterialet til det fuldt færdige Produkt, er samlede eller „integrated“ under en fælles Ledelse (jfr. Macrosty: The trust movement in British Industry, London 1907, Kgl. Bibl.).